

La catalanà de hui del periòdic *Las Provincias*: ‘arbre’

Ricart García Moya

Sempre el mateix endenyament catalaniste del madrileny *Las Provincias*, vilea feta pera agrair la publicitat institucional de la Generalitat del PP y d’atres bicoques que chuplen al contribuyent (incluït l’Ayunt. de Valencia, en la sumpa mosca morta **M.^a José Catalá**) Hui mos estampen més lléxic y morfologia d’arcaïsmes o chanques del **IEC** de Barcelona, arbitrarietats idiomàtiques que’ls colaboracionistes de l’**AVLL** fingixen que heu fan per la ‘dignitat’ de la llengua; y no per la cabasà de dinés ampomats a fi de semana o mes.

Hui, el periòdic *Las Provincias* du notícies de ‘**L’Arbre Gros**’, denominació eixida dels rotulistes de la Generalitat del PP, encarregats de catalanisar tot el desgavellat Reyne, siga fitònim (el riu **Vert** ara es **Verd**); o topònim de llitoral (‘**Placha del Paraís**’ en el cat. ‘**Paradís**’) Lo pijor es que la gent creu que aixina es dignifica la llengua, en tota la càrrega llingüística del fascisme expansioniste catalá. Y per cert, l’**AVLL** encá no te la seu en les gabies de Picasent (raere de tornar el millons que s’han fotut catalanisant) En fi, si per milacre de Sent Vicent Ferrer algú dels llectors vol conéixer cóm s’escriu el cast. ‘**árbol**’ en val. modern, el de mosatros, li oferim testimonis trets del **DHIVAM 2026**:



arbre –del lletí *arbor*; –*ōris* ixqueren corrupcions com l’antiu rosellonés ‘*aibre*’; occità ‘*asbre*’; cast. ‘*árbol*’, cat. ‘*arbre*’ y atres grafies migevals hispàniques com ‘*aybre*’, ‘*albre*’, el port. *árvore* y sefardit *árvol*. En val. modern tenim ‘*arbre*’ que, segons Corominas:

“**hui es *arbre* la única forma viva en valenciá**” (DECLLC, I, 360).

El fascisme invasiu catalaner asoles admitix l’arcaïsme ‘**arbre**’, pero:

“en lo dit convent y terme de aquell, arrancar mates dels bancals, tallar rames dels **abres**, tancar y...” (Archiu Hist. d’Oriola, Llibre 308, proc. a Andreu March, any 1640, f. 396)

arbre “aquell arbre... naix en un camp” (BSM, Ms. 6781, Mulet: Gayferos, c. 1660)

arbre “la fulla en lo arbre” (Ballester, J. Batiste: Ramellet del bateig, 1667, p. 5)

arbre “tocá en este arbre” (Gonçales, R.: Sacro Monte Parnaso, Valencia, 1687, p. 175)

arbre “lo gentil, arbre polit... molt creixía” (Montalt, Domingo: Quintillas valencianas, 1687, v. 12)

arbre “vinyes, alfalsos... abres” (Llibre de establiments de Peníscola, 1701)

arbre “es sentaren baix un arbre” (Romans... en que es declaren les virtuts dels Pixavins, c.1730).

arbre “si els penchassen a tots de un arbre” (Ros: Romans dels pobres festechans, 1733, p. 2)

arbre “dels abres de les heretats” (A. M. Torre d’en Besora, Stabliments, 31 d’agost 1738)

- abre** “del Turia, de abres tot ell ben rodat” (Carlos Ros: Paper graciós, c. 1740)
- abre** “algún abre tot plenet / desde la soca hasta dalt” (Relació... entre Sento y Tito, 1784)
- abre** “què abre tan ple de cacau” (Coloqui de Tito y Sento, 1789)
- abre** “en lo tronc de un abre...” (El So Christófol, llaurador ricot de la Ribera, 1789)
- abre** “si per abres empeltats” (Baoro el Rochet de Alcáser, c. 1790)
- abre** “ venien, tirant pastilles, / y un vert abre de cacau” (Sento y Tito... , c.1794)
- abre** “y seguix / al carrer de Baix, y aplega / hasta la plasa del Abre” (Breu relació de la gran festa... Mare del Carme, 1799)
- abre** “y en aquell abre / el varen deixar” (Segón rahonament entre el Rat Penat y el Micalet, 1802)
- abre** “penjat en la rama d’un abre” (Proclama pera consolar als pares, 1808)
- abre** “el abre...” (Coloqui en quel So Felip y el So Jusep, llauradors de Lhorta..., 1809, f. 8)
- abre** “com el tronc de un abre” (Conv. de Saro. 1820)
- abre** “abre: árbol” (Bib. Serrano Morales, ms. 6549, Diccionari valenciá, any 1825)
- abre** “tan candits en l’abre com els datils y ...” (El Chorlit, 13 de febrer de 1841)
- abre** “anarem... als abres de Salvat a fer una paella” (El Sueco, 28/ 11/ 1847, p.196)
- abre** “abres y abrets nos desfulla” (El Tabalet, 1847, p. 149)
- abre** “l’abre mateix (...) els arrails d’estre abret / que tant aborrix al fret” (Fagés de Romá: Aforismes rurals en catalá, traduïts al valencia, 1853, pp. 66, 85)
- abrets** “els abrets de Salvá...” (El Saltamartí, 16/ 04/ 1861, p.4)
- abre** “raere d’un abre” (BNM, Ms. Marsal, Ramón: Els amants d’Alboraya, 1862, f.11)
- abre** “que l’abre quant se fa vell...” (G. Albán, M.: Un ball de convit, 1863, p.33)
- abre** “camps en abres” (Salelles Cardona, C.: El suspirs d’un llauraor, 1864, f. 1)
- abre** “com la fulla en l’abre estic” (BNM, Ms. 14326, Eixarop de llarga vida, c. 1865)
- abre** “l’abre de familia; d’eixa rama...” (Fambuena: Fer les cartes, 1881, p. 24)
- abre** “el temporal s’emporta collites y abres a la mar” (El Canari, volá 2., Castelló, 1883, p.11)
- abre, abrot** “abrot: arbolazo” (Escrig: Dicc.1887)
- abre** “en els abres sent cantant als pardalets” (Silvestre el de Carcaixent, Alacant, 1890, p.25)
- abre** “me tallaren els abres” (Serrano, Antonio: Una sublevació en Jauja, Elig, 1896)
- abre** “La sigarra... Veus, allí en aquell bre canta una” (El Cullerot, Alacant, 31 de joliol 1897, p.2)
- abre** “d’una bola seca un abre” (Pastor, V.: Un meche per afisió, Alacant, 1905, p. 21)
- abret** “un abret... regarlo quant creixca” (Soler, S.: ¡Mos quedem!, Castelló, 1907, p. 27)
- abre** “abres sense fulles” (Canyisaes, Monóver, 1912, p. 196)
- abre** “un bosc d’abres frutals” (La Traca, 6 d’abril 1912, p.2)
- abrets** “a la vora d’una sequia / y a la sombra d’uns abrets” (La Traca, 17/ 01/ 1914, p.3)
- abre** “quant els abres de lloer ya están plantats” (La Traca, 19/ 03/ 1914, p.5)
- abrets** “plena de clots...y els abrets” (El Tio Cuc, nº 76, Alacant, 1916)
- abre** “¿Veü aquell abre gran?” (Baidal Llosá, F.: Amor torna, Castelló, 1917, p. 23)
- abrets** “...en alguns abrets” (Miralles, A.: Entre un peixcaor y un..., 1918, p.3)
- abre** “soc ...fill de la plasa del Abre” (Gayano Lluch: Ni a l’infern..., 1918, p.8)
- abre** “encaramat en un abre” (Valero, R.: Dos fotógrafos ambulants, 1921, p.12)
- abre, abret** “del hortet, / dels abrets” (Ruiz Esteve: De Dar-Drius a l’alquería, 1922, p.4)
- abre** “qu’abre qu’es trasplanta vell” (Alberola: Terres secanes, 1924, p. 25)
- abre** “els abres que t’han llevat” (Juan, J. M^a: ¡Chófer, al Novetats!, 1925, p. 11)

- abre, abret** “se pot arrancar esta rameta d'este abret” (Casinos, A.: ¡Ara eres mare!, 1926, p.20)
- abre** “en la plaseta del Abre... la falla del primer prémit” (El Buñol, marzo, 1917, p.6)
- abre** “no’s mou la fulla del abre” (Alberola: L’amo y senyor, 1927, p. 7)
- abre** “ya no’s veu l’abre ni antena” (Serrano, M.: Voreta de l’Albufera, 1928, p.9)
- abre** “els abres frondosos” (Vidal, Vicent: La llangosta, estrená en Castelló, 1928, p. 17)
- abre** “uns abres alts” (Serrano Biguer, M.: ¡Tosut!”, 1928, p.5)
- abre** “mariners...a la punta del abre” (Meliá, F.: Al pas del Nasareno,1928, p.18)
- abre** “donanli sombra a Chapí hiá un abre” (Llibret Foguera Chapí, Alacant, 1930)
- abre** “abres grans de rames amples” (Hernández, Faust: Arrós en res, 1930, p. 6)
- abre** “baix el dosel del abre de llorer” (El tío Pep, 1929, p.19)
- abre** “en la Plaseta del Abre, cuant...” (Barchino, P.: El cuquet del carinyo, 1932, p.5)
- abre** “els gallons del fruteral, / abre del be y del mal” (Valencia y su fiesta, 1932, p.34)
- abre** “ma flor en el abre se manté” (Ferrer, L.: A la vora del riu Serpis, Gandía, 1932, p. 30)
- abre** “llunt... abres amics, grans” (Llibret Foguera 14 de Abril, Alacant, 1936, p. 3)
- abre** “el abre... la fruta” (Salavert Torres, R.: ¡Aniqueta!, 1939, p.266)
- abret** “el abret d’allá en front” (Llibret Alfonso el Sabio, Alacant, 1952)
- abre** “el llorer es l'abre de la victoria” (Hernández, F.: La masía de Masiá, 1952, p.34)
- abre** “la palmera es el abre que...” (Llibret Foguera Hernán Cortés, Alacant, 1954)
- abredes** -conjunt d'abres: “les abredes, fent salteri de ses fulles” (Badenes, F.: Cants a la Ribera, 1911, p.17)
- abrerío** -camp en molts abres: “deixará vórer un abrerío grandisim” (Alarcón, V.: El tenorio de Alsabares, Elig, 1892, p. 7)
- Abres, carrer dels** “alcantarillat del carrer dels Abres” (Semanari El Pelut, Alacant, nº 1, 1924, p.4)

Per l’any 1920 encano aufegaven molt els angrantons catalans als lliures valencians, per lo que estos no patien la caldositat actual de escriurer l’arcaísme ‘**arbre**’, en cónter del valencia modern ‘**abre**’. Hui, el valents de masolet y masoletá tenen vergonyetes y reculen de nostra morfología moderna.

